

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN
Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre ... 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlekedések
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 361.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvány-
Társaság.

József tóherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, augusztus 30.

Radikalizmus

és antiszemitizmus.

Írta: Nagy Sándor dr.

Motto: Jászi Oszkár:
„A zsidóság ne legyen többé külön test, régi ghettomaradvány.”

Tudós Jászi Oszkár nevéhez fűződik a felfedezésnek és megállapításnak ama dicsősége, hogy a magyar radikalizmus és az antiszemitizmus között igen benső kapcsolat van, nagy ámulatára és megdöbbenésére azoknak, akik — nem lévén tudósok, mint ő — eddigelé azt hitték, hogy a radikalizmus olyan világnézet, melynek gazdasági, társadalmi felfogásába és életrendjébe felekezeti gyűlölséget beilleszteni nem lehet. De mit tesz a tudós Jászi? A zsidóságnak hamis és gonosz jellemzésével, brutális megbélyegzésével, a „jóhiszemű antiszemitának” farizeus vállvergetésével, de rettenetes logikátlansággal és kétségbeejtő tudakossággal veti meg alapjait egy új antiszemita pártnak olyan nyakatekert stílusban, mely egymagában valóságos hazaárulás a magyarság ellen. Szerinte a zsidóság „idegen, kellemetlen, vagy ellenszenves a magyar kulturára, tulzottan racionalista, kegyetlen, tradíció nélküli, antigentleman, tulzottan alázatos, vagy tulzottan tekintet nélküli, izgékony, mozgékony, hangos, irritabilis, feltünni és fitogtatni vágyó, pénzsóvár, arrogáns, gyűlölködő. Végül a diszitó jelzők ilyen halmozása után kegyesen buzdítja a zsidóságot, hogy fokozza műveltségét, fegyelmezze modorát, érte meg és szeresse jobban a nemzeti kulturát, ne legyen többé külön test, ghettomaradvány. (Husadik Század augusztusi száma, kapható a tudós kitért zsidó kiadónál a 6 korona.)

A tudományosság mezébe öltöztetett igaztalanabb karakterizálás aligha látott még napvilágot. Jászi Oszkárnak kellett az ítélő képesség hiányának és érzelmi ellenszenv teljességének — a kettő közötti kapcsolat valószínű — ilyen világrekordját bemutatnia. Ahány szót leír, annyi tudatlanság, vagy rosszhiszeműség. Hiszen a magyarországi zsidó szívvel-lelkével, minden érzésével, gondolkodó agyának minden meggyőződéssel, fizikumával, összes lelki és szellemi dispozióival, egész egyéniségével, vagyis minden készségeivel, melyeket teste és lelke produkálni képes, be van kapcsolva a magyar nemzet történetébe, kulturájába, tö-

rekvéseibe, szellemi és gazdasági fejlődésébe. Végtelen rajongó, önfeláldozó hazafiság él a zsidóban, a zsidóság Magyarországon tisztán és kizárólag vallásában tér el más, nem zsidó vallásu magyartól. A zsidóságnak nincs speciális, hogy úgy mondjam, nemzetiségi kulturája, mert kizárólag a magyar nemzeti kultúra a magyar zsidó kulturája. Jászi Oszkárnak tudnia kellene, hogy kultúra nem képzelhető el nyelv nélkül. Nem lehetne német nyelven magyar kulturát csinálni. Amde a magyar zsidó nem beszél, nem is tud zsidóul (héberül) a zsidóság speciális kulturájának egyedüli maradványa a talmud, mellyel azonban igen kevés zsidó törődik és foglalkozik, azok is csak tudományos szempontokból és egyáltalán nem is gondolva arra, hogy a talmudi kulturát fejlesszék, vagy terjesszék. Ami a zsidó nevelésben nem magyar, az csak a vallás tanításában és gyakorlásában van, de ez mind kizárólag a vallás és rituále keretébe tartozik, az nem zsidó kultúra, valamint nem latin kultúra a katolicizmusnak latin nyelvű vallásu szertartása. Ne bízassa tehát Jászi Oszkár a zsidóságot arra, hogy érte meg és szeresse jobban a magyar kulturát, mert az a magyar zsidóságnak is kulturája és, ha azt nem szeretné, az nem magyartalanságának, hanem kulturátlanságának volna bizonyítéka.

Dehát miért félti Jászi Oszkár a magyar kulturát a zsidóságtól, mely annak szerves része és miért nem félti a nemzetiségektől, melyeknek törekvése a magyar kultúra mellett, azzal versenyezve, önálló kulturát alkotni? Ezuttal távol áll tőlem a nemzetiségek kulturális törekvésének jogosságáról, vagy jogtalanságáról elmélkedni, de feltűnő, hogy, míg Jászi Oszkárnak csak helyesítő szava van a nemzetiségek ama törekvése mellett, mellyel a közös magyar nemzeti kulturából kiválni akarnak, addig csak lesújtó és meggyalázó ítélete van a zsidóságról, melynek egyetlen jó tulajdonságát megtalálni nem képes és melyet teljesen szembeállít a magyarság tulajdonságaival, törekvéseivel és érdekeivel.

Szomorú eltévelyedését látjuk egy embernek, kiről azt hittük, hogy értékes és jelentős szerepe lesz Magyarország újjáalkotásában. Mily messzire esett a tiszta és nemes szocializmustól és az igazi demokraciától, mely csak egyenlő jogokat ismer és általánosítás nélkül értékeli az egyéneket. Jászi Oszkár lett az újjászülető Magyaror-

szágon az antiszemita felfogás tudományos megalapítója tudománytalanul, kusza logikával, zavaros érveléssel, elfogult felfogással ő adta meg az alapot arra, hogy az antiszemitizmus, mint politikai egyesülés, szervezkedjék és a magyar radikalizmusra, mint jogforrásra hivatkozhassék. Minő szerencsétlenség lenne ez nemzetünkre, melynek minden tagját egyesíteni és nem szétválasztani kell. Jászi Oszkár pedig göngyölgesse be zászlaját, mert többé nem követhetik őt a nem zsidó vallásu magyarok, kik a nemzet érdekében békét és egyetértést óhajtanak és el kell fordulnia tőle az önérzetes magyar zsidóságnak, melyet elrugott magától.

Fegyvereink győzelme az olaszokon.

Budapest, augusztus 29. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Mackensen vezértábornagy hadserege portja:

Foksaninál harcoló szövetségeseink tegnap rohammal elfoglalták Mucolul falut és az ellenséget a helységtől északra visszavetették. A szákmány több mint 1000 fogoly, 3 ágyú és 50 géppuska.

József tóherceg vezérezredes arcvonala:

A Patna és Susita-völgyben román csapatok eredménytelenül tapogatóztak előre. Borrától délre osztrák-magyar és német csapatok elragadtak az ellenségtől egy magaslatot, 600 foglyot szállítottunk be. Ellentámadásokat visszavertünk.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege arcvonala:

Nem történt különös esemény.

Olasz haretér:

A 11-ik Isonzó-csata küzdelmei tegnap különös hevességet értek el. Az olasz támadás dühe még erősebb volt, mint az előző napokon. A győzelem kétséget kizárólag a mi fegyvereinké volt. A Bainsizza-Heiligengeist fensíkon az ellenséges támadás ereje, melyet minden kaliberű ütegek pazarló tüzelése támogatott, mindenekelőtt a Kali és Podolsco-i terület ellen irányult. Órák hosszat tartó súlyos harcokban vitézeink teljesen megtartották fölényüket az erősítéssel folyton táplált ellenséges tömegekkel szemben. Az utolsó olasz támadást késő éjjel vertük vissza. Különösen hevesen tombolt a harc a Monte san

Gabriele birtokáért, melyért már napok óta heves küzdelmek folynak. Midőn az esti órákban az északi lejtőn egy olasz hadsereget sikerült állásainkba behatolni, a 20. (Neusander) 34. (Kassa) és 87. (Cilli) ezred ellentámadást kezdett és felmorzsolta. Egy olasz tüzérszázadot és kétszáz főnyi legénységet ejtettünk foglyul. Egy másik támadást a Monte san Gabriele-től északkeletre, melyet közvetlenül éjjel előtt tüzérségi előkészítés nélkül indítottak, tüzünkkel fogtuk fel. Hatalmas olasz támadó hullám Görztől keletre és a Wippach-völgytől északra akart utat törni. Hat óras tüzérségi előkészítés után, délen az ellenséges gyalogság tört előre vonalaink ellen. Az ellenséget a görzi temetőnél és Grazignánál ütegeink kiváló hatása, hátrálásra kényszerítette. San Marconál ellenben az ellenséget csak ember-ember ellen, elkeseredett küzdelemben tudtuk visszaverni, amelyben különösen az északcsehországi második vadász-zászlóalj és 96-ik horvát gyalogezred tüntek ki. Szűk harci területen itt 7 olasz ezredből ejtettünk foglyokat. A Karst-fennsíkron nagyobb harci tevékenységre nem került a sor. Triesztet ismét megtámadták harci repülő. A városra bombákat dobtak, de nagyobb kárt nem okoztak. — **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Oroszok veresége a Szerethnél.

Berlin, augusztus 29. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Viharos, esős időjárás következtében a tüztevékenység csaknem mindenütt szűk határok között maradt. Számos felderítő előretörésünk foglyokat és zsákmányt eredményezett.

Rupprecht bajor trónörökös hadserege portja:

Flandriában Langemark és Hellebecke között este feléledt a tüzérségi harc. Egy előretörésünk kivettette az angolokat a Frezenberg-től délkeletre elért behorpasztásból.

A német trónörökös hadserege portja:

Verdun előtt a tüzérségek tevékenysége csak a Maas keleti partján, Beaumont és Damloup között volt erősebb.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadserege portja:

Viszonzásul Thiaucourt-övetéséért, Novian aux Pret-t és Paut a Massont nagy távolságból tűz alá vettük.

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Nem volt nagyobb harci tevékenység.

József főherceg vezérezredes hadserege arcvonala:

Az ojtói völgy mindkét oldalán sziléziai és osztrák-magyar csapatok néhány magaslati állást rohammal elfoglaltak és Grosescitől északkeletre

erős ellentámadásokat visszavertek. Több mint 600 foglyot szállítottunk be. A Casinun és Putna-völgyek közötti hegyi arcvonal ellen a románok több helyen előretörték a nélkül, hogy eredményt értek volna el.

Mackensen vezértábornagy hadserege portja:

A középső Szereth-től nyugatra fekvő hegykoszoruban hatásos tüzérségi előkészítés után porosz, szász és mecklenburgi zászlóaljok utcai harcokban elfoglalták Muncelut falut. A megvert ellenséget a Susita-völgy mindkét oldalán több vonalon át észak felé visszavetették. A támadás lendületén az erős orosz-román ellentámadások megtörttek. Az ellenség több mint 1000 foglyot, 3 ágyút, 15 géppuskát veszített és érzékeny véres veszteségeket szenvedett. A Foksani-Adjudoului-Nau vasutvonalától keletre a tüzérségek harci tevékenysége élénk volt.

Macedóniai haretér:

A tüztevékenység sokkal élénkebb volt, mint az utóbbi időben, különösen Vardar és a Doiran tó között. A Nidzelanina lejtőn előtéri csatározások a bolgárokra nézve eredményesen végződtek. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszaélések a hadiárva szanatóriumában.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

A hadiárva sorsa felé aggódó szeretettel fordul a magyar társadalom. Ez a szeretet teremtette meg a Zsófia Országos Gyermekszanatórium balatonszabadi-i hadiárva szanatóriumát, amelyet vasárnap nyitottak meg a szokott fényes ünnepségekkel a kormány képviselőinek jelenlétében. Hosszu és lelkes beszédek mondtak a hadiárva védelméről, de egyetlen hatósági személynek sem jutott eszébe megvizsgálni, hogy az új intézet, amely a magyar társadalom pénzén és céljainak teljesen megfelelően épült fel, már megnyitásakor megfelelő-e hivatásának és azt a célt is szolgálja-e, amelyet és ahogyan a szanatórium létesítésénél terveztek.

Ez a szanatórium a hadiárva ápolására és gyógyítására létesült. Magyarországon százezernél több hadiárva van és ezek között tizezernél több beteg, aki ápolásra és védelemre szorul. A balatonszabadi szanatóriumában ebből a nagy számból csak kétszázhuszonötöt lehet elhelyezni, azaz lehetne és kellene, ha a szanatórium vezetősége jól és céltudatosan sáfárkodnék. Sajnos azonban itt sem az igazi szükség és az érdem érvényesül, hanem a protekció és a személyes összeköttetés. Az újonnan megnyitott hadiárva-intézetben most 162 gyerek van, de ebből csak 11 az igazán hadiárva. Gyenge, beteges gyerek valamennyi, aki bizonyára mind ápolásra szorul, de 151-et közülük még sem itt kellett volna elhelyezni, ahol csak a hősök szerencsétlen gyermekeinek lehet helye. Ez az intézmény erre a célra létesült és senkinek sincs joga, hogy a beteg hadiárvaikat mellőzze és a maga ismerőseiből válogassa össze a szanatórium lakóit.

Egész listát lehet közölni azokról a gyermekekről, akik nemcsak, hogy nem hadiárva,

hanem ilyen kedvezményre egyáltalán nem jogosultak és akiket csak a szanatórium igazgatójához, vagy ennek apósához, a gondnokához köti baráti, vagy rokoni viszony. Eszerint a szanatóriumban van elhelyezve: Weisz Emil nyitrai megyei főorvos két gyermeke, Radvány Olga, egy bécsi ügyvéd leánya, Popper Károly budapesti ügynök, Szőke Gyula hivatalnok és Szirmai Ignác budapesti lakosok gyermekei, Boldog budapesti tanár, Katz hírlapíró gyermeke, valamint Fejér jó módú balaji család két gyermeke. Mindezek nem hadiárva, de szegénységi bizonyítvány segítségével mégis felvették őket. Miattuk természetesen ugyanennyi hadiárva mellőzni kellett. Ezen a viszonyon az egyesületnek és a kormánynak sürgősen segítenie kell és vigyázni rá, hogy ebbe a szanatóriumba más, mint hadiárva ne kerülhessen.

De sürgősen kell segíteni azon az összeférhetetlen állapoton is, amely az intézet vezetésében fennáll. Ha az igazgató csakugyan veje a gondnoknak, akkor az ilyen közeli rokoni viszony nem állhat fenn két egymás ellenőrzésére hivatott állás betöltői között, a kis betegek felvételénél tapasztalt visszasság is mutatja, hova vezet, amikor az igazgató teljesen szabadon rendelkezhetik egy ilyen intézetben. Az igazgatónak a szanatórium mellett fényűzően berendezett lakása van, remélhetőleg azonban az após gondnok itt vigyázott az egyesület érdekeire és szeretnők hinni, hogy ez a pompás lakás nem a hadiárva pénzéből épült.

A szanatóriumban uralkodó furesza viszonyokra jellemző, hogy azok a szegény kalocsai iskolánövérsek, akiket nevetséges bérért szerződtettek a gyermekek mellé, máris elhagyják az intézetet.

A legjellemzőbb azonban, hogy a megnyitás fényes ünnepségeinél hir szerint nem volt jelen a szanatórium telkének adományozója, Óváry Ferenc dr. országgyűlési képviselő sem, mert nem akart jelenlétével az ottani állapotokért felelősséget vállalni és az igazgató-ság intézkedéseivel magát azonosítani. A belügyminiszternek kötelessége, hogy ezeket a panaszokat megvizsgálja és azonnal intézkedjék, hogy az intézmény rendeltetésének megfelelő módon működhessen.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A kérdéses ügyben ugyanis, mint illetékes helyről értesültünk, **Teleki Pál** gróf, a Hadigondozó elnöke, akinek hatáskörébe tartozik a hadiárva ügyének egész komplexuma, már a szanatórium felavatását követő napon megindította a vizsgálatot, amelynek eredményéről a belügyminiszternek haladéktalanul jelentést tesz. Szeptember 1-re különben a szanatórium valamennyi olyan gyermeklakosa, aki nem hadiárva, elhagyja az intézetet, melynek összes lakóit a legszerződszerűsággal és leggondosabban arra jogosult szegény beteg gyermekekkel fogják betölteni.

TANÜGY.

(—) **A községi polgári fiúiskolákban** a beírások szeptember 1. 3. és 4-én délelőtt 8-tól 12-ig történnek. Ugyanazokon a napokon délután 3 órától kezdődőleg javítóvizsgálatok folynak, és pedig 1-én az I. 3-án a II. és 4-én a III. osztálybeli tanulók tartoznak megjelenni. A IV. osztálybeliek javítóvizsgálata augusztus 31. d. e. 8 órakor kezdődik. — A beírás a múlt évi iskolai bizonyítvány alapján történik. Mulhatatlanul szükséges a beíratásnál még a születési és újraoltási bizonyítvány bemutatása is. Ezek nélkül a felvétel nem eszközölhető. A beírás alkalmával a félévi tandíjon fe-

lül még 8 K. állami nyugdíjajutólék és 3 K. 50 f. beirási díj fizetendő.

(—) **Beiratások a rom. kath. leányiskolába.** A Miasszonyunkról nevezett iskolánővérek vezetése alatt álló aradi rom. kath. leányiskolába a beiratások szeptember 1-én, 3-án és 4-én, délelőtt 9—12-ig lesznek. 5-én a pótló- és felvételi vizsgálatok fognak megtartatni, 6-án pedig a rendes tanítás kezdetét veszi. E tanévben a polgári leányiskola I. és II. osztálya és az elemi leányiskola I. osztálya fog megnyitni és pedig a polgári osztályok a Ferenc-tér 6. sz., az elemi osztály pedig a Batthyány-utca 12. sz. alatt. A beiratások mindkét fokozatra a Ferenc-téri helyiségben lesznek. Az igazgatóság.

(—) **Iskolakönyvek Kerpelnél** előjegyezhetők. 3691

(—) **A Fodor Emma-téle magániskolában.** a beiratások fiúk és leányok részére megkezdődtek, a beiratások iránt érdeklődni lehet: Fischer Mór üveg- és porcellán kereskedőnél. Neumanpalota.

(—) **Tankönyvek** az összes helybeli és megyei tanintézetek részére kaphatók *Olah Sándor* és *Tarsa* könyvkereskedésében. Telefon 2—30.

Vészhiromok a munkapárt bomlásáról.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Egy fővárosi estilap, amelyet nemrég vásárolt meg néhány alkotmánypárti képviselő, írja:

Arról értesülünk — s ennek az értesülésünknek minden betűjéért helytállunk. — hogy a választójogi javaslat előterjesztésekor elemeire bomlik a munkapárt.

A magyar jogfejlődésnek ezen az örökké nevezetes napján gróf Khuen-Héderváry tizenkét kilépő-levelet kap, további harminchárman pedig ugyanakkor lerázzák magukról a választójogi pártfőnökök nyugét s közölni fogják a párt vezetésével, hogy a választójogi kérdésében a kormányt támogató kisebbségi pártokkal szavaznak. Ez a szám a következő összeadási művelet végösszege:

Kilép	12
Nem lép ki, de megszavazza a javaslatot	12
Zichy János gróf csoportja, amely szintén benamarad a pártban, de kisebbséget szavaz	7
A szász képviselők csoportja	14
Összesen	45

A szász képviselők állásfoglalása meglepetés, mert eddig nemzetiségi okokból nyíltan elleanezték a radikális jogkiterjesztést. Ugy látszik, az a föltevés térítette őket jobb belátásra, hogy a javaslatnak okvetlenül számolnia kell a hazafias szászok külön érdekeivel.

A munkapárt a házelnökválasztás alkalmával produkálta a legnagyobb erőlkifejtést Tóth János jelöltsége ellen és szavazattöbbsége mégis mindössze ötven volt. Azóta tizen már otthagyta a pártot s így többsége negyvenre oivád le. A választójogi javaslatnak, még ha Bethlen István gróf is szavaz is, négy szótöbbsége így mindenestre lesz.

A kilépők és a javaslatra szavazók névsora a kezünkben van. Egyelőre csak két nevet említnék, olyanokat, amelyekről eddig ebben az összefüggésben senki sem beszélt. Ezek Konyovits Dávid és Huszár Károly (nagyzorlenci).

A beavatottakat ez a fordulat egyáltalában nem lepte meg s most, hogy elkövetkezett, emlékeztetnek arra, hogy 1913-ban az akkori választójogi törvényjavaslat ellenzékmentes tárgyalása alkalmával negyvenen szavaztak a 30 éves korhatár ellen, sőt olyan is akadt, aki a nők szavazati joga mellett foglalt állást.

A Tisza-rendszer bukásakor liosszan kúrtunk annak a titoknak a nyitja után, hogy miből szótték azt a köteleket, amely reménytelen helyzetben és együtt tartja a munkapártot. Akkor a párt egyik vezető személyiségétől ezt a fölvilágosítást kaptuk:

— Nem a választójogi kérdése okozta a válságot. Könnyen meglehet, hogy negyvenötvenen a munkapárt tagjai közül is megszavazzák az új kormány választójogi javaslatát.

Szóval már akkor tudták, hogy a választójogi minden pártfőnökök ellenére is megbontja majd az annyiszor hangoztatott egységet. Ez a bizonyosság tette engedékenyebbé

Tőzsdére csábító felhívások Aradon.

(Egy aradi bankférfiu nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ezeket hat esztendővel, pontosan 1911. november végén, a budapesti királyi törvényszék előtt család büntetvével vádoltan állt egy Neumann Miksa nevű budapesti tőzsdébizományos, aki öt társával együtt gyanútlan németországi embereket, — többnyire tiszteteket, papokat, kereskedőket, államhivatalnokokat — tőzsdéjátékra csábított és kifosztott. A nagyszabású zugbankártevékenység szellemi vezetője, Löw-Lóránt Félix még a förtargyalás előtti öngyilkosságot követett el, a többi vádlott azonban súlyos börtönbüntetéssel fejezte be bankári karrierjét.

Ez a méreteiben igen jelentékeny per akkortájt ráterelte a közönség és az illetékes hatóságok figyelmét a zugbankárok tevékenységére. Kiderült, hogy egész sereg kis zugbankár dolgozik azon, hogy káprázatos nyeresi kilátások perspektívájával tömegesen hajszolja fel a tőzsdéi ügyekben járatlan elemeket és rávegye őket olyan tőzsdéspekulációkra, amelyek keretében pénzüket menthetetlenül elvesztik.

Zugbankárok és nagybankok.

A fosztogatási módszer az összes zugbankároknál majdnem egyazon recipe szerint volt megkonstruálva. Levelekkel, táviratokkal, sőt erre a célra szerkesztett „szaklapok“ objektív tanácsaival addig puhították a kiszemelt áldozatot, amíg az — elvakítva a nagyszerű lehetőségek képétől — valamilyen értékpapír megvételére adott megbízást. A tőzsdéi élet minden szövevényében járatos, öreg, ravasz zugbankároknak nem volt nehéz az árfolyamemelkedést váró naiv elemeket olyan papírok megvásárlásába beugratni, amelyeknél nem emelkedésre, hanem árfolyamesésre van kilátás. A legtöbbször ezeket a papírokat a zugbankár természetesen nem vette meg, hanem „in sich“ játszva, nyugodtan megvárta, amíg a kiválasztott papír árfolyama lényegesen csökkent és az árfolyam-differencia fölemészítette az áldozat fedezetét. Ezt aztán zsebrevágta és a beugratott kistökés leshette a megígért aranyhegyeket.

Esztendőknél keresztül egy látszott, hogy a zugbankárok tevékenysége mögött a Neumann-pör betette az ajtót. A tőzsdéi játék általában sem volt olyan intenzív, hogy nagyszabású külső spekuláció kifejlődhetett volna és a játékszenvedélynek ezek a hiénái pihenni voltak kénytelenek. A világháborúnak és a pénzhiány miatt elkövetkeznie, hogy ezen a téren is kedvezőbb lehetőségek nyílnak meg a hűvös zugbankárok és megfontolatlan spekulánsok számára.

A zugbankárok dícséretére legyen mondva, hogy az aradi tőzsdén nem saját bátorságuk adta meg a tőzsdéi életet. Amikor látszott, hogy

Tisza István grófot is, aki előbb az ipari munkások érdekében tett erőszakot meggyőződésén, majd belement a korhatárnak huszonhét és végül huszonnégy évre való leszállításába is. A legfőbb különbség az ő felfogása és a kormány programja között a Károly-keresztesek, a „falrosszák“ szavazati joga. Ezen a ponton megköti magát a munkapárt.

A választójogi miniszterium már megkezdte az erre vonatkozó adatgyűjtést. A hadseregparancsnokság hozzájárulásával valamennyi ezredparancsnokságot fölcsólitotta az adatok beszolgáltatására.

az áruüzlethöz kiszorított és keresési lehetőségektől sok téren megfosztott tőke a tőzsdén igyekszik jövedelmi alapot találni, akkor a budapesti nagybankok vehemensen rávetették magukat a tőzsdéi üzletre és minden eszközzel azon voltak, hogy ügyfeleiket — de sőt kivülállókat is — a tőzsdéjatekba bevonják. A háború negyedik esztendejében megállapítható, hogy a budapesti nagybankok közül azoknak a mérlege a legényesebb, amelyek áruüzlettel és tőzsdéi megbízások keresztülvitelével nagyszabásúan tudtak foglalkozni. A háború papirokkal üzött féktelen spekulációt teljesen bankigazgatói szobákból irányítják és nincsen ma a tőzsdén papír, amelynek árfolyamhullámizása ne valamelyik bank üzleti manővereiben lenne természetes magyarázatát.

Valamennyi nagybank — dacára a kifejezett kurzusközlési tilalomnak — naponta kiadja a magántorgalmi árfolyamokat és szétküldögeti vidék és így aradi ügyfeleinek.

Aradra küldött csábító körlevél.

Csak természetes, hogy amikor a nagybankok ilyen szemérmetlenül tőzsdéjatekba csábítanak, akkor a zugbankárok nem maradnak tétlenül.

Hogy hogyan dolgoznak ezek a zugbankárok, arra megint itt van egy példa. Egy Hoffmann Gusztáv nevű ügyvéd budapesti irodájából tegnap a következő szövegű gépirásos körlevelekkel árasztotta el

Aradon a kiszemelt áldozatokat:

B. figyelmét

Ganz-részvényekre

irányítom, mert e vállalat fényes háborús kezünk óta áll, de még fokozottan van kilátása a békében való elfoglaltságára. — Ugyanis bizonyos, hogy a békében óriási wagon- és hajóépítés kezdődik és a hiányok és szükséglet pótlására e gyár annyi megrendelést kap, amennyit teljesíteni képes lesz.

A részvények árfolyama nem túl magas (?) cca 4000 koroná és jelenlegi nívóját már a háború előtt is túlhaladta. Az utolsó osztalék 160 korona volt és a folyó évi 200 koronára becsültetik.

Ez a Hoffmann Gusztáv, — mondotta az Aradi Közlöny tudósítójának egy előkelő aradi bankférfiu — aki a Ganz-gyár esélyeiről ilyen szakértően nyilatkozik, a háború elején még szappannal kereskedett és a tőzsdéjatekhoz szükséges tőkét ebben az üzletágban szerezte meg. Eltekintve attól, hogy körlevele a legutóbbi játékracsabítás, rosszhiszeműsége is nyilvánvaló. A Ganz-gyár részvényei tegnap, amikor ez a vakmerő kis zugbankár körlevelét szétküldte, már 4240 koronán állottak. Aki a

körlevéinek beugrik és körülbelül 4000 koronás vételre ad megbízást, az nem is gondol arra, hogy 240 koronával magasabb áron fogja neki Hoffmann ur a részvényt prezentálni. De meg a Ganz-gyári részvényekről a tőzsdei technikában járatos elemek mind tudják, hogy ugynevezett „nehéz papír”, amelyben egy darabig van árfolyamfluktuáció, de azután hónapokon keresztül elő se fordul a tőzsdén. Az ilyen Hoffmann Gusztávokat sürgősen ki kell irtani.

A „Finanzpresse” garázdálkodik.

Egyre vakmerőbbé válik egy osztrák zugbankárnak magyarországi garázdálkodása is. Lásza — folytatta érdekes leleplezéseit a finans kapacitás — Österreich-Ungarische Finanzpresse névvel. Bécsből egy szaklappal árasztják el Magyarországot, amely az objektivitás látszatával igyekszik a tőzsdejáték sikamlós lejtőjére vinni a gyanútlan magyarokat. Ez az újság elejétől végig a legszemérméletlenebb dicsérete a tőzsdének és legvakmerőbb ugratás spekulációra. A szerkesztője és kiadója egy Friedrich Neuhauser nevű bécsi zugbankár, akit a bécsi tőzsdekamara be se enged a tőzsdére és aki a lapja útján nyert tőzsdei megbízásokat természetesen csak közvetítők útján tudná lebonyolítani, ha ilyen egyáltalán szándékban volna. Ez az ál-szaklap hetenkint jelenik meg, de a jóleklü szerkesztőség napról napra küld tőzsdei jelentéseket, árfolyamokat és tanácsokat, azoknak is, akik ilyeneket sohasem kértek.

Vakmerőségében ez a bécsi zugbankár odáig megy, hogy most már valami „bankot” is akar alapítani és lapjában részvényjegyzésre hívja fel az olvasókat. Mondani se kell, hogy ez a Neuhauser a bank révén is óriási jövedelmeket ígér és félő, hogy pénzbőség idején Magyarországon is fog áldozatokat találni. A postai szállítás jogát igazán meg lehetne ettől a veszedelmes zuglaptól vonni!

Zugtőzsde a tőzsdepalota előtt.

A budapesti tőzsdepalota előtt zavartalanul önállósítja magát egy zugtőzsde is. Most már nem elégszenek meg a kávéházi ugynevezett magánforgalommal, hanem egyszerűen odaállnak a tőzsdepalota kapuja elé, a folyosókra s lépcsőkre és ott kötnek üzleteket.

Tessék megnézni délelőtt úgy féltizenkető tájban Budapesten a Szabadság-téri tőzsdepalota bejáratát és folyosóit. Gyanús elemek, a kik természetesen nem juthatnak be a terembe, galiciaiak és más ilyenfajta alkalmi tőkészek ott állanak az egész tőzsdeidő alatt és ügynökök útján érintkezést tartanak fenn a teremben folyó játékkal. Negyedóránként kiszaladnak a teremből kisebb ügynökök és viszik ki a híreket az utcára. Formális melléktőzsde van az utcán, adnak és vesznek egymás között, aszerint, amint benn a teremben a kurzusok igazodnak. A tőzsdeintézetnek kellene itt közbelépni és megtisztítani legalább a bejáratot ettől a veszedelmes piszoktól.

Wilson már válaszolt a pápának.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Newyork. Wilson elnök válasza a pápa jegyzékére György király közvetítése útján megtörtént. Az elnök a válaszban kifejti, hogy addig nem lehet békéről beszélni, amíg Németország nem fogadja el a leszerelés alapelveit, amely lehetetlenné teszi a központi hatalmaknak, hogy újabb háborurakészüljenek.

Genf. A Journal de Geneve írja: Az entente augusztus 30-ikán válaszol a pápa jegyzékére. Hogy a szövetségesek konferenciát hívnak egybe a pápa jegyzéke miatt, ez feleslegesnek bizonyult, mert a szövetségesek táborában már eleve meg vannak győződve arról,

Nem találta az aradi rendőrség a szökevény szerelmes párt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi rendőrségen ma fejezték be azt a nyomozást, amelyet a fővárosi államrendőrség megkeresésére folytattak le Radó Kálmán egy éves önkéntes és Deutsch Jozefin ellen.

A budapesti rendőrség ugyanis Deutsch Jozefin édesatyjának feljelentése alapján arról értesítette az aradi rendőrséget, hogy Radó Kálmán egy éves önkéntessel a szülői engedelem nélkül megszökött, illetve ismeretlen helyre távoztak. A feljelentés szerint valószínűnek látszik, hogy a szökevények az önkéntes illetőségi helyén Aradon tartózkodnak és ezért ott keresendők.

Az Aradi Közlöny mai számában beszámolt arról, hogy ezt a feljelentést milyen szerelmi regény előzte meg. Radó Kálmán a hadbavonult aradi malomhivatalnok, mint azt megírták, ismeretséget kötött egy lipótvárosi milliós család leányával. A fiatalok megszeret-

hogy a vatikán fáradozásai céltalanok maradnak. A szövetségesek választását esetleg kollektív jegyzék alakjában Anglia a szentszékhez juttatni.

Amsterdam. Szeptember 11.-én és 12.-én Németalföld valamennyi városában a katolikusok a pápa béketörökvéseinek támogatására nagy tüntetéseket rendeznek.

Hága. Az Egyesült Államoknál megbízott pápai nuncius kijelentette, hogy a pápa fegyverszünetet akar kieszközölni, mert meg van győződve róla, hogy ha a hadviselő felek a fegyvert leteszik, hogy a meg egyezésem alapuló békéről tárgyaljanak, akkor a fegyvereket többé nem fogják felvenni.

Félek egymást és minthogy a szülők nem engedték meg a házasságukat, most már másodízben születtek meg.

Az aradi rendőrség detektívjei napokon át figyelték az önkéntes rokonainak házeit, mert azt hitték, hogy a fiatalok csakugyan Aradra fognak érkezni, hogy itteni rokonaiknál kereszenek menedéket. A kutatásnak, a megfigyelésnek és az érdeklődésnek semmiféle eredménye nincs, mert a szerelmes pár elkerülte Aradot sejtve, hogy ártartóztatásukra a leány szülei minden intézkedést megtettek. A budapesti rendőrség ugyanis azt kéri az araditól, hogy az esetben, ha Deutsch Jozefin Aradra érkeznek, akkor mint kiskorút vegyék őrizetbe míg édesapja Aradra jön és átveszi, hogy hazavigye. Az önkéntesre vonatkozólag a haragos apa azt kéri a hatóságtól, hogy állapítsa meg vajjon engedélytől távozott-e Budapestről, vagy sem.

Az „ARADI KÖZLÖNY”-nek nemcsak közleményei, hanem a hírdetés is érdekesek.

Triesztet bombázta egy olasz légi flotta.

Saját tudósítónk telefonjelentése

Bécs. A Neues Wiener Journalnak az Isonzó fronton lévő tudósítója jelenti: Az olaszoknak nem sikerült repülőink felderítő munkáját megakadályozni, Cadorna tehát nem titkolhatja el további terveit. A belső és középső Isonzónál hatalmába akarta keríteni a háboru kezdete óta megerősített vonalainkat, hogy a görzi frontoz kapcsolódó Karszt-front és baloldalt a Juli alpokon húzódó állásainkat és különösen Tolmeint veszélyeztesse. Mig a fensikon véres közelharcokban egyik brigád a másik után öröklődött fel, Ausától délre Br. ötig a köves fensik halálmezői mögött friss tartalékok gyülekeztek. Megérkeztek a frontra Bissolati miniszter és Barsini tábornok is és az Isonzó pontonhidján helyezkedtek el, hogy Cadorna tervének sikerét ott nyomban megünnepelhessék. Egész nap várakoztak egy parancsnoki kavernában, hogy talán sikerre vezet a legnagyobb erőfeszítéssel megindított támadás. A védők ellenállását azonban ezuttal sem törték meg. A Montè San Gabriele hegy megszállását még most sem jelenthették és kénytelenek voltak megelégedni azzal, hogy egy ágyutüztől biztos völgyben szólítsák fel és lelkesítsék az itt harcoló csapatokat. A Görzön át elgondolt nagyarányú áttörés terve tisztán áll előttük. A terv stratégiai célja a Tolmein front és a Triesztet védő Karszt front első vonalának felgöngyöltése volt. Mintán Hermadát és a Faidt Hívet nem sikerült előről meghódítani, a kikötőváros két szilárd oszlopát megkerüléssel igyekeztek meghódítani. Ezt a feladatot megakadályozta a védők szuronyerdeje és a szilárd fal, amely a Szentlélek fensikon védelmezi most Triesztet éppoly hősiességgel, mint amilyenel a Karszt tiz csatájában védelmezte.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A Heiligengeist fensikon Görz mellett folytatódnak a harcok. Az ellenség sehol sem érte el célját. Triesztet ma reggel kilenc órakor egy olasz légi flotta újra bombázta. A belvárosra mintegy husz bomba hullott, amelyek nem jelentéktelen anyagi kárt okoztak. Két lakost a bombák megöltek és többet megsebesítettek.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor

Harc a Monte San Gabrielleért.

Köln. A Kölnische Zeitung harctéri tudósítója jelenti az olasz frontról: Még abban az esetben, ha az olaszoknak sikerülne is a Monte San Gabrielle, ezt a fontos pozíciót elfoglalni, az általános helyzetre nagyobb hatással nem lenne, mert ebben az esetben az új vonalat csak egy kis résszel kellene visszavonni.

Basel. A Baseler Anzeiger jelenti az olasz helyzetről: Az olaszok Azzierónál most több területet vesztek, mint az Isonzó mentén nyertek.

Innsbruk. A tiroli helytartóság elrendelte hogy szeptember elején az összes tiroli nyaralókat bezárják az idegenek részére.

Kopenhága. Newyorkból jelentik: Az amerikai irek tiltakozó jegyzéket nyújtottak át Wilson elnöknek, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy az amerikai irek Anglia oldalán harcolnak és kijelentik, hogy semmilyen körülmények között nem hajlandók résztvenni a háboruban.

Nem változik a kenyér ára.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradváros közéleti bizottsága ma délutáni ülésén tárgyalta a pékmeserek ama beadványát, melyben azt kérik, hogy vagy a kenyér árát emeljék fel, vagy pedig a lisztet kaphassák meg olcsóbban, mert különben nem találják meg számításukat. Beadványukban azt írták, hogy amennyiben a város kivánságukat nem teljesítené, úgy legnagyobb sajnálatukra kénytelenek volna üzemiüket beszüntetni. A bizottság ülésén igen terjedelmes és beható vita indult a pékek beadványa felett. Résztvettek az ülésen a szervezett munkásság képviselői is és felszólalásaikkal olyan szokatlanul és indokolatlanul szenvedelmes izgatott hangot vittek be a vitába, amely objektív nyugodt tárgyalásra semmiesetre sem alkalmas. Nagyon helyesen jegyezte meg Adler Andor, hogy a munkások rosszul teszik, ha mindig felemelt öklüket mutatják, ahelyett, hogy nyugodtan, tárgyilagosan beszélnék meg a megoldásra váró kérdéseket. A közéleti bizottságnak nemcsak a munkásság, hanem a város egész polgárságának érdekeit kell szem előtt tartani, a munkások küldöttei pedig csak a maguk vélt sérelmeinek orvoslását követelik. A bizottsági ülés lefolyásáról következő tudósításunk számol be:

Spitéler Rudolf indokolta meg a pékek nevében beadványukat. Hangsúlyozta, hogy távol áll tőlük az a szándék, hogy a kenyér árának felemelését csikarják ki. Csak azt akarják, hogy olcsóbb lisztet jussanak, mert különben sehogysem találják meg számításukat, sőt a kenyérsütésre ráfizetnek.

Csüllag Géza a munkások képviselője azt igyekezett bebizonyítani, hogy az 50 filléres ár mellett a pékek megtalálják a számításukat. Tiltakozik a kenyér árának felemelése ellen. Bodnár Jakab is ilyen értelemben szólalt fel. Spitéler Rudolf reflektál a felszólalásokra és hosszas vita indul meg arról, hogy a pékek keresnek-e vagy sem a háború alatt.

Az eisekélyesedett, meddő vitatkozást Varjassy Lajos dr. vezette a reális utra.

— Ne azt keressük, — mondotta — hogy a

pékek meggazdagodtak-e vagy sem a háborúban, most egészen másról van szó. Reális alapra kell helyezkednünk, a számok alapjára. Ha a pékek a mostani árak mellett megtalálják számításukat, akkor indokolatlan és igazságtalan a kérésük, de ha a számok azt bizonyítják, hogy a mai viszonyok között ráfizetnek az üzemiükre, akkor ezen a helyzeten segíteni kell, mert egyetlen társadalmi osztálytól sem lehet kívánni azt, hogy munkájára ráfizessen. Számszerű adatokkal bizonyítja be ezután, hogy a mai lisztárak mellett a kenyér 50 filléres ártartthatatlan. Kétféle megoldás van: az egyik ez a keserűbb, hogy a kenyér árát emeljük fel, a másik, hogy

a város adja olcsóbban a lisztet és a fát,

akkor a közönségnek sem kell drágább kenyeret ennie és a pékek is megtalálják a számításukat.

A munkások nevében Mészáros János válaszolt Varjassy dr. felszólalására.

— Persze, mondotta, csak a munkásoknak kell ráfizetnie a munkájára. A munkásság türelmes és várja, hogy az ugynevezett urak, akik hivatva vannak a nép sorsát intézni, rátérnek majd jobb eszközre és nemcsak a pékeknek, kereskedőknek, iparosoknak adják meg azt megilleti, hanem a munkásoknak is. A pékek kerestek eleget a háború elején, amikor minden indok nélkül hirtelen felemelték napról-napra a kenyér árát, de a munkás a vállára vette a puskát és ment ki a határra a hazát védeni. A munkás az nem keresett semmit.

Mészáros felszólalásának meglehetősen erős kitételei megütközést keltettek a bizottsági tagok köreiben.

Adler Andor fel is szólalt az ilyen tónus ellen.

— Ha ez a hang tovább így marad — mondotta — akkor minden tárgyalás ki van zárva. Objektíve akarunk tárgyalni. Nem azért vagyunk itt, hogy felemelt öklökkel álljunk szemben. Ugyanazon intenciók vezérnek bennünket is mint a munkásokat, csak azzal a különbséggel, hogy mi az egész város polgárságának

érdekeiben tartozunk objektíve, tárgyilagosan higgadtan tárgyalni. Azon a véleményen van, hogy a liszt árát szállítsák le, a városnak nem szabad a lisztüzletet sokat keresnie. Ha olcsóbb lisztet és olcsóbb fát kapnak a pékek akkor megtalálják számításukat.

Susztér Ödön dr. a munkások nevében tiltakozik az ellen, hogy a pékek mindkét kedvezményt: az olcsóbb fát és az olcsóbb lisztet is megkapják. Ez olyan ajándék lenne, amely a polgárság zsebére megy ehhez nem járulhat hozzá.

Csüllag Gézának nincs kifogása az ellen, hogy a pékek mindkét kedvezményt megkapják, de azt javasolja, hogy ez esetben számítsák ki, az olcsóbb fa révén mennyivel

több hasznuk lesz a pékeknek és ezt vonják le a kenyér árából.

Igy cselekedne a leghelyesebben a közéleti bizottság és ez a megoldás a közönségnek nagy örömet keltene.

Spitéler Rudolf szenvedélyes hangon tiltakozik az ellen az állítás ellen, mintha ő a háború alatt meggazdagodott volna:

— A legerélyesebben és a leghatározottabban visszautasítom ezt az állítást. Én százezer koronát ráfizettem a háborúra, akkor még azt mondják, hogy meggazdagodtam a háború alatt.

Varjassy Lajos polgármester felszólalásával véget vetett a személyes térére átcsapó vitának és végül is a bizottság megállapodott abban, hogy a pékek ezentúl 41 koronáért fogják kapni a várostól a lisztet, 140 koronáért a fát ölenként és így a kenyér ára megmarad továbbra is 50 fillér.

Ebbe a megoldásba a pékek is szívesen belenyugodtak és ezután elhagyták a tárgyalótermet.

Exterle Kálmán báró a közéleti bizottsági hivatal vezetője referált még több kisebb jelentőségű ügyről és keserű szavakkal panaszkodott a különböző központok ellen, amelyek a legfelháborítóbb viselkedést tanúsítják a várossal szemben. Különösen kikelt a burgonyaközpont ellen, melytől a városnak több ezer korona követelni valója van és ahelyett, hogy ezt megfizetné, még azt állítja, hogy a város tar-

Ingerlő hazugságok az aradi utcán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Amikor kitérve a hivatal hat óráig tartó izgalmaimól — amelyből legalább egy-két órát a másnapi enni való előteremtése utáni hajszára és összeköttetések keresése vesz el — átlépök csendesnek hirdett otthonom küszöbét, az asszony beteszi a gramofonba az „életvezetési nyomorúság” című hangfelvételt s ennek az átkozott háborús nótának kevésbé dallamos hangjai mellett fogyasztom el egy héten hétszer hústalan napot tartó ebédemet.

A nóta bizony régi nóta már. A tészta nincs sajt, a liszt megint elfogyott, a pék nem süt kenyeret, zöldség nincs, a lipői turó petroleum szaga és így tovább. S miközben a dal végére érek, hallom, hogy a szomszédomnál, aki tíz perccel később jött haza, a házi gramofon ugyanazt a nótát kezdi játszani. Én annyival vagyok boldogabb mint ő, hogy én már a nóta végére értem s legalább pár óráig mentve vagyok az élet legszebb örömeitől.

Elfogyasztva könnyen emészthető lehellet finom ebédemet és hálaimát mondva, hogy egy nappal kevesebb gond nyomja a vállamat, a gyerekek fejére gyümölcsül egy-egy barackot

nyomok s felteszem magamban, hogy végtére is változtatni fogok a helyzeten.

Abból a feltevésből indulva ki, hogy talán még nem vették el az emberekből a becsületesség teljesen s amit nyíltan hirdetnek, az nem ámtás, hanem való igaz zsebemben szorongatva a legújabb beszerzési előlegemet, magam mellé vettem fiamat és karjára akasztva egy nagy kosarat, elindultam vásárló körútra, abban a szent meggyőződésben, hogy csak az asszonyok gyengesége miatt van az egész siralmas ellátási rend, majd felhajszolom én azt, ami a háztartáshoz kell.

A kezemben szorongattam a beszerzendő árukról gonddal összeállított jegyzéket és a ceruzát, hogy majd szép sorjában húzogassam ki abból azokat, amiket sikerült beszereznem.

Szenvedélyes dohányos lévén, első utam ahhoz az üzlethez vezetett, amelynek ajtaja melletti cégtáblán gyönyörűen ingerlő festmények kövér betűkkel és köriratául állott a felírás:

„Dohány és szivar eladás.”

Az üzletben a felmentett kereskedő ur neje logadtott nyájas arccal és kérésemre előtolt egy másik táblát, ez már egyszerű tákolmányu, de sokat jelentő és lesújtó volt: Tra-

fik nincs. Kifakadtam, hogy miért van akkor kint az utcán a „Dohány és szivar eladás”-t hirdető táblája, amire megjegyeztem szelíden, hogy az bizony még a boldogabb időkben maradt a falon s férje, aki fáradalmait szőlőjében pihenni ki, nem akarta levenni, mert az a tábla olyan jól néz ki ott kint az utcán, úgy díszíti az üzlet külső formáját.

Na bolond, gondoltam magamban, szebb dísz is választhatna magának, mint azt a mi felülteti az embereket.

A fiam nevében pöfögött, mintha ő már megjárta volna ezt az utat.

Pár lépéssel arrébb haladva, egy hentes üzlet elé érek, amelynek ajtaján gyönyörű csendélet van a felirással.

„Finom felvágottak, hústétel, frissen sült zsír és tepertő kapható.”

A képen egy oldal disznó, sonka, kolbászok, borsajt, egy köbödőben remek szép zsír, szinte a szagát is éreztem, egy veidlingban tepertő, disznófej stb. — Na fiam! — szólok a gyerekekhez — látod, itt mentek el napról-napra e mellett a kincses bánya mellett s még sem tudtok venni semmit, mert elhetetlenek vagytok. Beléptünk a henteshez.

Uresek a bődönök, az asztalok, a fogaso-

tozik neki. Az ügyet bejelentette az Országos Közélemezési Hivatalnak és amennyiben ott sem találtnak orvoslást, úgy kénytelenek lesznek perre vinni a dolgot. Hasonló véstelkedést tanusít a zsiradék és olajköpont is.

Végül érdemes még megemlíteni a kolozs-

vári henteseknek Arad városához intézett beadványát, amelyben azt az ajánlatot teszik, hogy ők adnak a városnak 100—200 métermázsza porosz kösznet és a város adjon helyette ugyanennyi szalonnát. Az ajánlatot nagy derűtség mellett elutasították.

Tolvaj bejárónók.

(Az aradi rendőrség figyelmébe.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kaptuk a következő levelet:

— Tisztelt szerkesztő ur! Az Aradi Közlöny mai számában hírt ad arról, hogy egy bejárónót a rendőrség letartóztatott, mert kitiűt róla, hogy nagystílu tolvaj. Hígyje-el tisztelt szerkesztő ur, hogy ezzel a problémával érdemes lenne, ha lapja foglalkoznék, mert nem is hiszi, hogy a háborus viszonyok mennyire megnehezítették azoknak a családoknak az életét, akik nem tarthatnak cselédeket, hanem ugynevezett bejárónók alkalmazására szorultak. Én sohasem voltam és nem is vagyok barátja a bejárónó intézménynek, de sajnos, ma cselédeket kapni nem lehet, így kénytelen-kelletlen bejárónót kell fogadni. Tessék elképzelni, hogy teljesen ismeretlen, sammitféle bizonyítványa nem rendelkező idegen személyt kell házunkba beereszteni, akiről azt sem tudjuk, hogy hova való, honnan került elő, milyen az előélete? Érdemes lenne a redőrségnek ezzel az igen fontos társadalmi kérdéssel foglalkoznia és ezt a foglalkozást is bizonyos fokú engedélyhez kötni. Utóvégre a bejárónó is munkaadóhoz kötni. Utóvégre a bejárónó is munkás és minden munkás köteles ma legalább is munkakönyvet váltani, amely azt teszi lehetővé, hogy az ember a legutolsó szolgálati helyen érdeklődjék alkalmazandó munkás magaviselete felől.

Még ennél is fontosabb azonban, hogy a cselédkérdést valahogy dűlőre vigyük, mert bizony a háboru ezt is alaposan felforgatta. Nem mondok újat azzal, hogy olyan cselédhiány van, amelyet elképzelni sem tudunk, mert ma minden leány a munició gyárakba siet, ahol nagy munkabérek és nagyobb önállóság vár rá. Hiába próbálunk mi háziasszo-

nyok a gyárakkal versenyre kelni, még az állandó koszt sem csábítja a leányokat, mert a háziüzemek, ezek a nagy szivacsok, mind felszitták az igaz és hamis „gyöngyöket”. Azonban a háboru nem fog örökké tartani, de kérdés, hogy a cselédek visszatérnek-e a konyhába? Emberileg megérthető, hogy nem szívesen teszik és legtöbbjük arra fog törekedni, hogy férjhezmenjen és a maga háztartását alapítsa meg. Azt hiszem azonban, hogy mi háziasszonyok sokat tehetünk abban az irányban, hogy a cselédek számának csökkentését megakadályozzuk.

— Amit elmondandó vagyok, ebben a kérdésben talán sokan tuizottnak fognak találni, de a magam részéről azt hiszem, hogy a kérdéssel foglalkozni kell és nem végzünk felesleges dolgot, ha már most hozzálátunk.

— Az én véleményem szerint mindenekelőtt azokat a kicsinyes mellékkörülményeket, amelyek egészen feleslegesen hatottak nyomasztólag, a cselédek szociális helyzetére, gyökeresen meg kellene szüntetni. Már a „cseléd” elnevezés is sok rössznak a forrása. Ez a név is igen sok jobb házból való leányt visszatart attól, hogy erre a pályára lépjen. Semmibe se kerülne nekünk, ha erre a szempontra is tekintettel lennénk. A cseléd ma már lassankint tulajdonképpen munkásnővé fejlődött és ennek a körülménynek megfelelően kellene valami más elnevezést találni a részére. Hiába minden, a leányok társadalmi hiúságával számítani kell. Mai leányok műveltebbek, mint azok, akik nagyapáink és szüleinknél szolgáltak, lapokat olvasnak és tudják, hogy a régi patriarkális viszonyok elmultak, de leginkább ők maguk változtak meg.

— De megváltozott a munka is, amelyet a

cselédnek végeznie kell, mert a „háziüzem” nem tarthat reggel ottól éjjel tizenegy óráig. Utóvégre nincs olyan háztartás, ahol ne lehetne mindig foglalatostkodni és a szorgalmas asszonynak mindig van dolga, mondja a régi közmondás. De ez a közmondás olyan időből származik, amikor mi magunk asszonyok is mások voltunk, mint ma vagyunk. Tagadhatatlan, hogy ma nemcsak a főzés, mosás, vasalás és a takarítás érdekel bennünket és az élet bebizonyította, hogy azokat az igen fontos dolgokat el lehet végezni úgy, hogy az ember amellett még más hasznos ügyeknek is utána jár. Ehhez képest a cselédnek, vagy nevezetűk bárminek, a munkaidejét is másképpen kell majd beosztani, mint ahogy ma történik. Tudom, hogy ez sok „nagyságának” nem lesz könnyű, de csak utat tör magának majd az a meggyőződés, hogy a háztartást rövidebb idő alatt is rendbe lehet hozni, mint amennyi idő alatt az ma végződik.

— A nagy problémának a megoldására egy angol háziasszony azt sem tartotta mellékesnek és fölöslegesnek, ha a cselédeket bizonyos mértékig megfelelő egyenruhafélével látják el, mert ugy okoskodott, hogy azért mentek oly tömegesen a háboru alatt a vasutakhoz és a közlekedési vállalatokhoz női alkalmazottak, mert a nők szeretik az uniformist. Ezt meglehetett csinálni Angliában, ahol vannak cselédképző iskolák, amelyeknek bizonyítványa alapján az angol cseléd egyenruhát hordhat.

— Ezt a külsőséget én nem tartom fontosnak, ellenben elengedhetetlennek ezen a téren a szociális reformok.

A cselédotthonok lassankint nálunk is elszaporodnak és innen kikertűlő alkalmazottainkat szorosabb kapcsolatba hozhatjuk családjainkhoz. Ha oly értelemben tekintjük családtagnak, hogy foglalkozunk testi és lelki jóvoltával, anélkül, hogy szabadságában túlságosan korlátozzuk, ha a cseléd tudja, hogy az a ház, amelyben szolgál nemcsak a munkájának és keresetének az alapja, hanem morális kapcsolata is odafűzik, akkor ezen a téren igen üdvös változásokat remélhetünk.

— Végül igen fontosnak tartom a cselédkérdés rendezésénél a szabadság idő kérdését is és ha azt majd a társadalom természetesen fogja találni, és ha úgy rendezkedik be, hogy

kon egy gram hus sínos. Megnyult az arcom, de vigasztalódtam rögtön, amikor a nagy jég-szekrényre néztem, gondolván, hogy a kincsek minden bizonytal ott lesznek benn, mert nagy meleg, utóvégre is talán, ez sem disznez hagyta kint a cégtábláját?

A hentes ur bizony röviden végzett. Még bolondnak is nézett, hogy a hirdető tábláját komolyan veszem.

Kezdtém furán érezni magamat. Hát igaza volna az asszonynak? A fiam nem tudta visszafeltani nevetését.

Egy sörszarnok esett utba. Mesés jó háttással volt rám az ajtója felett kiugró táblája, melyen egy pompás sült csirke, bor, egy pohár sör rajta, az ár 24 fillér és az a csábító felírás biztatott a belépésre:

„Naponta friss csapolás.”

Bent egymásra dűlve az asztalok és székek, a frissen csapoló sörnek és a ropogósa sült csirkének nyoma se. Az egyik sarokban tarisznyájából falatozik egy szabadságot baká s előtte egy üveg cirok lé. Az erszényéből nagy busan kotorász elő érte 1.40 koronát.

Most már aztán magam is elhittem, hogy a csiklandós, szép és hangzatos cégtáblák hazugok, ott felejtette őket a gazdájuk azért,

hogy diszitse a portáléját. Ezzel a tudattal folytattam aztán az utamat s most már fiammal együtt nevetve néztem végig az utca hangzatos és diszes hazugságait.

Az egyik helyen kapirató:

„Cukor, kávé, thea, rum, fűszeranyag, petroleum!”

Szent hazugságok! Hol vagytok ti drága portékák, mikor jöttök vissza, hogy igazat mondjon e tábla.

Az egyik Kossuth-utcai nagyobb fűszerüzlet bejárója mellett diszes cégtáblán áll egy zsák liszt ezzel a felirással:

„Hatóságilag engedélyezett lisztelés nagyban és kicsinyben.”

Hát nem humort keltő ma mindenki előtt ez a felírás:

„Valódi lipői turó kapható.”

amikor minden utca gyerek tudja, hogy vaselimból hogy hamisítják a lipői turót s a forgalomban alig van más, csak ez a petroleum izi hamisítvány.

Vagy mosoly nélkül megvünk-e el amellett a tábla mellett, amely szerint:

„Héttele legnemesebb kávé fajnak céltudatos keverése kapható.”

Vagy hová lett a „Sas-keverék” a legfinomabb kávé, a „Cipő különlegességek”, a „Vászon és fehérneműek gyári főraktára”, a „Bensdorp Cacao”, a „Kávé és thea behozatal” az itt hapható „Finom és denaturált szesz”, „Amerikai petroleum”, „Underwood írógépek”, „Nagybeoskerei Terézia liszt” feliratu hirdetések igazsága, hová lettél „Schicht szappan a kulccsal és aszervas védjeggyel” és így tovább s mikor volt igaz az a tábla, melyen remek zöldsefélék esendélete diszelt, vagy azé, amelyen sajt korongok mellett egy bál rizs hirdette, hogy az üzletben a legfinomabb Karolin-rizs kapható.

Igy járunk mi a legkiűltőbb hazugságok között napról-napra s túrjuk azt, hogy csiklandozzák nyunket és képzeletvilágunkat ezek a táblák.

A bevásárló utról üres kosárral tértem haza s otthon aztán én húztam fel a kesergő gramfonon lemezt s fujtam le vásárlási körutamat tapasztalatait az asszonynak, hogy egyszer hallgassa ő is a keserveket, ne csak mindig én, szegény

Furro.

minden szorgalmasan dolgozó embernek szüksége és igénye van bizonyos mennyiségű pihenésre, akkor azt hiszem, a háború után nem mered ránk olyan rettenetes bizonytalansággal a eselődés, mint amilyenek azt most látjuk. Szerkesztő ur szíveségét köszönve

D. J.-né.

Husz éves bankszabadalom.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Wekerle Sándor miniszterelnök ma befejezte Bécsben tanácskozásait és holnap reggel visszatartozik Budapestre.

Többé semmi sem áll útjában annak, hogy a parlamenti összehívására nézve már most megtörténjenek az intézkedések. Amellett döntöttek, hogy szeptember 10-én összeül a Ház és meghallgatja az új miniszterelnök programját, azután, ahogy tervezve volt, ismét elnapolja magát október elsejéig.

Wekerle Sándor holnap vagy holnap után felkeresi Szász Károlyt, a képviselőház elnökét, hogy a Ház összehívását megtárgyalja vele.

Az első ülés 10-én lesz és ezt megelőzőleg két-három nappal érkeznek meg Tisza István gróf, hogy a nemzeti munkapártnak a Ház ülését megelőzőleg tartandó értekezletén részt vehessen. A párt ez alkalommal fog határozni a Wekerle kormánytal szemben elfogalando magatartása felől.

Ma híre keft, hogy Wekerle a közeli napokban tanácskozást kezd Zichy János gróffal, hogy esetleg az ő támogatásával munkapárti híveket toborozzon. Egyik fővárosi estilap információi szerint Wekerle Sándor még designálása előtt tárgyalt Zichy János gróffal akivel a designálás után ismét találkozott és hosszabb tanácskozást folytattak. Ez alkalommal a miniszterelnök részletesen tájékoztatta a gróftól terveiről.

Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap délután másfélóra hosszat tanácskozott Popovics Sándorral, az Osztrák-Magyar Bank kormányzójával. Itteni politikai körökben úgy tudják, hogy a tárgyalásokon részben Popovics pénzügyministerségéről, másrészt egész valuta-rendszerünk rendbeszedéséről volt szó.

Bécsből jelentik: A jövő héten előreláthatóan újból megkezdik a bankszabadalom meghosszabbítására vonatkozó előkészítő tárgyalásokat. Ezek a konferenciák egyelőre a két kormány és a bank vezetősége között folynak. Körülbelül három hét előtt volt az első megbeszélés, azóta rendezték az anyagot és a jövő héten folytatják a konferenciát. Bizonyos, hogy a bankszabadalom is épp úgy, mint a kiegyezést, husz évi tartamra akarják meghosszabbítani. Éppen olyan valószínű az is, hogy a jelenlegi állapotokon nem fognak elvi jelentőségű változtatásokat tenni. Az államnak adott kölcsönökre és törlesztésére és az ércalapban támadt hiányok pótlására vonatkozóan egyelőre csak a keretekben történt megállapodás. Ennek a végleges formáját csak a háború után fogják megállapítani.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* Az Aradi Zeneconszervatóriumban (Szabadalg-tér 21.) a beiratások szeptember 1-től kezdődnek.

Kik okozzák a drágaságot?

(Aradi adatok.)

(Levél az Aradi Közlöny szerkesztőjéhez.)

A háború utolsó éveiben sokat vitatkoztak és most is vitáznak a felett, hogy miből ered a drágaság és kik okozzák a polgárság megélhetési nehézségeit? Azok, akik bűnösök a mostani helyzet megteremtésénél, szeretnék az általános gazdasági körülményekkel megokolni az elviselhetlen drágaságot. Ezek azonban megvetni való szemfényvesztők, mert köztudomású ma már, hogy nem az általános gazdasági szituáció idézi elő a rettenetes drágaságot, hanem az üzletes emberek mérhetetlen kapzsisága. A legtöbb üzletember ugyanis azt hiszi, hogy Isten ellen való bűnt követ el, ha nem használja ki a mostani háborús állapotot, amikor a szegény szervezetlen polgárság teljesen ki van szolgáltatva a termelőnek és az eladónak, mert a megélhetéshez szükséges anyag csak csekély mértékben áll rendelkezésre. Béke időben ezt a helyzetet a konjunktúra kihasználásának nevezték, most azonban bátran elmondhatjuk, hogy nem egyéb féktelen kapzsiság szülte bűnös uzsoránál.

Kezdődik a fogyasztó közönség kiuzsorázása akkor, amidőn egy-egy életszükségleti cikk a termelőtől például a gyároshoz kerül. A tűzifa, vagy a gabonatermelő úgy gondolkozik, hogy most háború van, kevés a tűzifa, kevés a gabona, tehát lehetőleg két-háromszáz százalékot igyekszik nyerni áruján. Természetes, hogy a gyáros szintén nem akarja kihasználatlanul hagyni ezt a helyzetet és azt a cikket, amely például neki egy korona előállításának költségébe kerül, három-négy koronáért hozza forgalomba „minden áru megdrágult” hamis jelszóval. A gyárostól leggyakrabban az ügynökhöz jut a legfontosabb cikk, mert hiszen még a háborúban sem tudta kiirtani az ingyeneleket áldozó hatóság az ügynökök hadát. Az ügynök nem csinál egyebet, mint hogy kiszimatolja: hol van eladni való áru és ezt az árut elközvetíti a nagykereskedőhöz, amiért legalább tíz-tizenöt százalék hasznot vág zsebre. A munkája pedig nem áll egyébből, mint néhány üzleti levél, vagy egy-két körműfontan megstilizált távirat elküldéséből. Az ilyen komoly munkát kerülő egyének naponként alig dolgoznak egy-két órát, az idő többi részét kávéházban töltik el és évenként megkeresnek mégis ötven-hatvan ezer koronát, míg a bírák napi hét-nyolc órai komoly szellemi munka után hét-nyolcezer koronával kénytelenek beérni.

Az ügynök közvetítésével a kereskedőhöz jutott árucikk szintén legalább ötven-hatvan százalékkal megdrágulva jut el a fogyasztóhoz.

Ha csak egy kissé tisztesebben utána nézünk a háborús nyereségeknek és a háborús üzleti nyereségeknek, akkor rögtön megállapítjuk: hogyan születik meg a polgárságot nyomorgató drágaság. Köztudomású, hogy a gazdák háború előtti adósságaikat sorna kifizették, földjeiket tehermentesítették és ugyancsak összes váltóikat kiváltották. Azok a pénzintézetek, amelyek jelzálog-hiteinyújtással foglalkoztak, ma már alig tudnak felmutatni néhány jelzálogos váltót, mert a gazdák mindet kifizették és telekkönyvükben a földjük olyan tisztán áll, mint a bibliai Salamon pajzsa.

Egymásután jelennek meg a részvénytársasági alapon szervezett gyárak mérlegei, amelyekből kiderül, hogy a gyárak ötször-hatször annyit kerestek egy-egy háborús esztendőben, mint a béke éveiben. Miből áll elő ez a haszon? A gyár által termelt cikkek mesterséges és erőszakos megdrágításából, vagyis a polgár-

ság kiuzsorázásából. A legtöbb olajvállalat, petroleum finomító vállalat hihetetlen nyereséggel zárja le üzletét. A kormány maximálta ugyan a petroleumot és a benzint és így korlátozta e vállalatok telhetetlen kapzsiságát, mert a maximális ár betartása lehetetlenné tenné a horribilis nyereségeket. A legtöbb ilyen olajvállalat azonban kijátssza a rendeletet és az ellenőrző hatóság megkerülésével ügynököknek adja el áruját, természetesen a maximális áron felül. Ezenkívül azt is megteszi, hogy a benzint, vagy petroleum készítéséhez szükséges anyagból olyan cikket gyárt (például terpentint, vagy terpentinpótlékot), amelynek árát nem maximálták és így ezer perentes hasznot is tud produkálni.

Ugyanez a helyzet a legtöbb kereskedő cégnél is. A tíz ujjamon el tudnám számlálni azt a kereskedőt, akinek az az elve, hogy nem kell kihasználni a háborús helyzetet, mert az nem tisztességes dolog, a mai állapotot nem szabad a béke évek mértékével mérni és nem szabad a háborús esztendőket konjunkturális szempontból kihasználni. Ha normális kereskedői-hasznot számítunk — mondják ezek a derék korrekt cégfőnökök — akkor is igen szép jövedelmet produkálunk, manek tehát a háborúban milliók szerzésével beszenyezni önmagunkat és utódainkat. Sajnos, azonban kevés kereskedő gondolkozik ilyen tisztességesen. Aradon is elég nagy a száma azoknak a kereskedőknek, akik minden eszközzel felhasználják vagyonuk szaporítására. Az utóbbi hetekben a házvásárlók névsorában szerepeltek olyanok, akik néhány évvel ezelőtt még esőben voltak és alig tudtak kikászolódni a kriminális hinárból, most pedig háztulajdonosokká váltak és ha még tovább tart a háború, talán a törvényhatósági bizottságba is bevonulnak erkölcsöt és tisztességet prédikálni. Olyan aradi cégek is vannak, akik a háború előtti években husz-harmincezer koronával alapították üzletüket és ma több nagy ház tulajdonosai, s a vagyonuk megközelíti a millió koronát.

Kérdem az igen tisztelt szerkesztő urtól: mi módon szerezték ezek a vagyonukat? A béke idején állandóan anyagi zavarokkal küzdöttek, mert nem volt alkalmuk két-háromszáz perentes uzsora nyereségre dolgozni, a háború azonban alkalmat adott ezeknek az egyéneknek, hogy durva nyereszkesedési ösztöneiket érvényre juttathassák. Ezt én a legmegvetendőbb uzsorának tartom és egyáltalán nem adok igazat azoknak, akik az ilyen vagyonszerzést „üzleti konjunktúra kihasználásának” nevezik. A kölcsönök nyújtásával foglalkozó tőkepenzes is csak az üzleti konjunkturát használja ki, ha a megszorult egyéneknek nem a törvényben előírt nyolc százalék mellett, hanem negyven-ötven százalékkal ad kölcsönpénzt. A bíróság mégis uzsora miatt fogházra itéli őket. Ugyanezt kellene tenni azokkal az üzletesekkel, akik áruuzsorával nyomorítják meg az amúgy is nyegesen tengődő polgárság létét.

H. K.

Olvassa naponta

Az „Aradi Közlöny” apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny”-ben.

HIRK.

Bornylivántartási hivatal szervezése.

Sajtó tudósítók telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítók: A hor értékesítése ügyében a kereskedelmi miniszteriumban folyó tanácskozásokat tegnapelőtt befejezték. Abban történt megállapodás, hogy *nyilvántartó hivatalt fognak szervezni*, amely minden üzleti vonatkozástól menten kizárólag a valutáris szempontból fontos borkivitel irányítását és a borkészletek ellenőrzését fogja gyakorolni.

Ez a hivatal nem fog semmiféle üzletet kötni, nem lesz központ, hanem kizárólagos célja és rendeltetése csak az lesz, hogy a kormány befolyást gyakorolhasson a kivitel alakulására, meghatározhassa, hogy milyen fajta bor maradjon itthon és milyen menjen külföldre, továbbá, hogy a hivatal állandóan tájékoztassa arról, hogy milyenek a készletek.

Az erre vonatkozó összes megállapodásokat a kereskedelmi miniszterium már áttette a földművelésügyi miniszteriumhoz, amely a kérdés rendezését magában foglaló kormányrendeletet a holnapi minisztertanács elé fogja terjeszteni. Mihelyt a minisztertanács elfogadja, a rendeletet haladéktalanul közzéteszik a hivatalos lapban. Ez néhány napon belül megtörténik.

Finnország letörése.

Sajtó tudósítók telefonjelentése.

Haparandából jelentik: Az egész környéken erős orosz csapatokat vontak össze, az ideküldött csapatok számát husz ezerre becsülik. A csapatokkal együtt sok páncélos automobil is érkezett és a katonaság parancsot kapott, hogy ha az ideiglenes kormány által feloszlott tartománygyűlés összeülne, járjanak el kiméletlenül velük szemben Helsingforsban és egész Finnországban feszülten várják a holnapi nap eseményeit. Azt hiszik, hogy a tartománygyűlés tagjai okvetlenül meg fogják próbálni a tanácskozás megkezdését az orosz katonaság fenyegető magatartása ellenére is.

Zürich. A Neue Zürcher Zeitung jelenti Pétervárról: Kornilov tábornok elhatározta hogy az ukrajnai munkás és katonatanács összes tagjait katonai szolgálatra hívja be, mert hadköteleseknek tekinti őket.

Bern. A berni orosz sajtótudósító jelenti Pétervárról: A kereskedelmi és iparügyi miniszterium az ideiglenes kormány hozzájárulását kérte egy orosz-cesek-tót kereskedelmi kamara felállításához, amelynek célja az volna, hogy Oroszország és a csehek és a tótok között a gazdasági és kulturális közeletést előmozdítsa.

— **Uj udvari tanácsosok.** Budapestről telefonálja tudósítók: Bedő Sándor dr. marosvásárhelyi ügyvédet, az ottani alkotmánypártnak és az ügyvédi kamarának elnökét, a király udvari tanácsossá nevezte ki, amelyről a hivatalos lapban már a legközelebb meg fog jelenni a hír. Ugyancsak udvari tanácsos lett Winternitz Arnold dr. orvos, egyetemi magántanár, a kiváló sebész.

— **Az osztrák kormányválság.** Bécsből jelentik: Az osztrák kormány kinevezése a hivatalos lap egyik legközelebbi számában jelenik meg. Az eddigi ideiglenes hivatalnok kormány végleges hivatalnok kormányválság alakul igen kevés változással.

— **Változások a minoritarendben.** Az új tanévre Lakatos Ottó dr. minoritarendfőnök a magyar rendtartomány területén a következő áthelyezéseket eszközölte: Bakos Iván a bécsi Augusztineumból Aradra. Brogyányi Kázmér Egerből Aradra. Czaich Gilbert dr. Kolozsvárról Csütörtökhelyre. Csik Jenő Aradról Szegedre. Gábor Ambrus Csütörtökhelyről Pancsovára. György László Aradról Nagybányára. Konkolyi Barnabás Aradról Egerbe. Mészáros Albin dr. a bécsi Augusztineumból Aradra. Révai Kelemen Nyirbátorból Aradra. Nagy Bernát Szegedről Nyirbátorba. Szmodits Károly Aradról Szegedre. Tizedes Tóbiás Szegedről Aradra.

— **Marterer lovag főhadsegéd — báró.** Bécsből jelentik: A Wiener Zeitung jelenti: Ő felsége augusztus 16-iki legfelsőbb kézirat-
tal lovag Marterer Ferdinánd gyalogsági tábornoknak, ő felsége főhadsegédjének és katonai irodája főnökének az osztrák bárói címet adományozta.

— **Halálozás.** Fülöp Lajos pécskai kereskedő 66 éves korában elhunyt. Temetése 28-án délután fél 3 órakor volt. Halálát feleségén kívül a haretéren levő két fia és kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Hír a kladovai erdő égéséről.** Ma éjjel az a hír terjedt el Aradon, hogy a kladovai erdő lángokban áll. Mint értesülünk, a hír nem felel meg a valóságnak.

— **Nem boncolják fel Lachmann Frigyesné holttestét.** A tragikus végű századosné, Lachmann Frigyesné halála Aradon általános és mély részvétet keltett. Lachmanné holttestét még tegnap kiszállították a felső temető halottas házába. Olyan megállapodás történt, hogy ma felboncolják. A boncolás azonban elmaradt és az aradi királyi ügyészség ma megadta a temetési engedélyt. Az ügyészség ugyanis Tisch Mór dr. főorvos és Auszterweil László dr. törvényszéki orvos véleményadása alapján kétségtelenül beigazoltnak látta, hogy a halált szívizelhűdés okozta. A gyászoló család holnap délutánra tüzte ki Lachmanné temetését hogy azon a korán elhunyt uraszonny férje is jelen lehessen.

— **A Marosba futt urifin.** Avraniescu Vazul dr. ügyvéd, ezidőszert katonai szolgálatot teljesít mint főhadnagy, 16 éves fia Salvator Jenő augusztus 25-én délután fürdés közben a Marosba futt. Vasárnap Opáloson a kampnál holttestét kifogták és 28-án nagy részvét mellett eltemették.

— **Baleset.** Az aradmegyei kórház ma telefonon jelentette a rendőrségnek, hogy pár nappal ezelőtt az aradi Széchenyi gőzmalomból súlyosan sérülten beszállították Blum Ferenc molnárt, aki huszonkét éve alkalmazottja a malomnak. A molnár a malom egyik gépét szíjjal akarta felszerelni, a szíjat azonban a transzmisszió elkapta és Blum Ferencet a gép kerekéhez szorította. A kerek a szerencsétlen ember jobb karját leszakították és derekát is összetörte. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy kit terhel a balesetért felelősség. Blum állapota nagyon súlyos.

— **A burgonya legmagasabb árai.** Az országos közlelmezési hivatal 76600/1917 sz. rendelete alapján 1917 évi szeptember hó 1-től kezdve további intézkedésig Arad város területére nézve a mosott új burgonya nagybani eladási árát kg-ként 49 koronában, 50 kg-on alul leendő kicsinybani eladási árát kg-ként 55 fillérben, a mosatlan új burgonya árát kg-ként 45 koronában, 50 kg-on aluli eladásokra nézve pedig 51 fillérben állapítom meg. Ezen árak túllépése vagy bármilyen módon tör-

tendő kijátszása az 1914 évi 56 t. cz. 9 §-a értelmében kihágást képez és az 1912 évi 63 t. cz. 15 §-ának 2. bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető. Varjassy Lajos polgármester.

— **A kártósi ifjuság** augusztus 26-án sikerült jótékonycélu kabaré-estélyt rendezett. A siker Merkler Sándor rendező fáradhatatlan buzgóságának köszönhető. A felülfizetéseket ez uton köszönettel nyugtázzuk. Felülfizettek: Hadzsi Aladár 5, Spieteler N. 2, Augenstein Miksa 2, It József 2, Irom Testvérek 2, Rosenberg József 2, Lackóci Pál 1, Kovács Sebestyén 1, Halasi Nagy Béla 2, Fekete Ferenc 1, Srott Irén 2, Weisz Róza 2, Braun N. A. 2, Frank Józsefné 2, Purjesz Lázárné 5, Friebeisz Miklósné 3, Moravek István 4, Kilián József 2, Merkler Manó 2, Hóttl József 2, Seemann János 2, N. N. 10, Bodó dr. 2, Funkestein Mór 2, Fenezci Armin dr. 4, Mónus Lajos 2, Nikita Miklós 2, Hemmerd Miklós 1, Maurer Ódön 2, Hóttl Józsefné 2, Ispravnik Liviusz 6, Világ Mór 5, Schärfer Sándor 2, Stern Sándor 6, Merkler Béla 5, Zsulán Miklós 2, özv. Fodor Gézárné 4, Hinorani J. 2, Katona Mihály 3, Mladin Miklósné 3, Ritter Armin 2, Wertheim Jenő 1, Diera Miklós 6, Pintér Lajos 4, Kolcsor Zachariás 4, Ursz Pászku 4, Patkó Demeter 1, Mladin Kornél 5, Hütter Józsefné 2, Hollósy Andor 6, Zuba János 1, Varsandán János 1, Zabus Andrásné 2, Papp János 4, Bogoj Vazul 1, Fidy Lajosné 2, Nürnberg Ferenc 2, Moldován János 2, László Juliska 2, ifj. Fakkelman Károly 2, Kiss Ernő 2, Klepe Flóricá 2, Kerosák Matild 3, Oláh Rózsi 2, Ruzsinszki Margit 2, Urbancsek Lenke 2, Varga Eszti 2, Kurtág Sándor 2, Faust Róza 2, Jänner Józsefné 3, Divinyi Anna 3, Papp Mariska 1, Nagy Zsuzsika 2 koronát.

— **Utaink az Aradi Ipar és Népbank** lapunk mai számának utolsó oldalán megjelent hirdetésére.

— **Az iskolai beiratás alkalmával** ne mulasszák el az aradi és vidéki szülők a megszkott jó bevásárlási forrást Fischer Nagyáruházát Szabadság-tér 12 szám alatt felkeresni ahol a legnagyobb választékban gyermek ingek, kalapok, harisnyák, fiu és leány sapkák iskola táskák és minden egyéb cikkeket a legjutányosabban beszerezhetnek!

— **Helybeli és vidéki viszonteladók részére** tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló-és levélpapírosok, papírzacsok, képes levelező-lapok, papírszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban Kerpel Izsó papírnagykereskedésében.

— **Gyors és gépirási tanfolyam.** Minden hó elsején kezdődőleg gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken, gyorsírás és irodai munkálatok tanítása szaktanár vezetése mellett. Beiratkozni minden nap lehet: Bodnár József írógép vállalatánál, Arad, Weitzer János utca 11. Telefon 11-41.

— **A Bulgáriában levő követelések bejelentése.** A Bulgáriával üzleti összeköttetést fenntartó kereskedők és iparosok a Bulgáriában megtelepedett ellenséges külföldi vállalatokkal szemben fennálló követeléseiket 14 napon belül jelentésük be az aradi kereskedelmi és iparkamarához.

Főlfuvódáa, lélekzési nehézségek, szivdobogás, fejfájás, szédülés, lehangolt leikiállapot és lappangó szorulás eseteiben a természetes „Ferenc” keserűvíz bőséges széklet hoz létre, csökkenti a gázak meggyülemelését s megszüadit a szorongó érzésektől.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Nem akarta a cár a világháborút.

Stockholm. A Suchomlinov per lefolyásáról a következő szenzációs részleteket jelentik: Az első tanu Januskievics volt főparancsnok volt. Suchomlinov védője mindenekelőtt azt kérdezte a tanutól, hogy igaz-e az az állítás, hogy a cár a mozgósítás napján őt, Januskievicsét, telefonon utasította, hogy a mozgósítást szüntesse be, vagy legalább hálassza el.

Januskievics a kérdésre válaszolva, kijelentette, hogy csakugyan volt egy ilyen telefonbeszélgetés közte és a cár között, de a cár csak aziránt kérdezősködött, hogy lehetséges-e az általános mozgósítást a déli kerületekre egy részleges mozgósítássá változtatni. Januskievics július 30-án a cárnak jelentette, hogy az általános mozgósításhoz ragaszkodik, mert nézete szerint szükséges nemcsak Ausztria-Magyarországgal szemben, hanem Németországgal szemben is tisztázni a helyzetet. Erre a cár aláírta a parancsot, amely az általános mozgósításról szólt. Ezt az ukázt másnap Januskievics a minisztertanácsra vitte. Ezen a napon este tizenegy órakor a cár telefonon felhívta és megkérdezte, hogy hogyan áll a mozgósítás és hogy lehet-e azt átváltoztatni részleges mozgósítássá, amely csak Ausztria-Magyarország ellen lenne irányítva. Januskievics kijelentette, hogy a mozgósítás már folyamatban van, 400.000 tartalékos már bevonult és a parancs megváltoztatása igen nehéz lenne és esetleg katasztrófa vezethet. A cár erre kijelentette, hogy táviratot kapott Vilmos császártól, aki becsületzavarával fogadta, hogy Oroszország és Németország között a viszony barátságos marad továbbra is, ha Oroszország nem rendel el az általános mozgósítást.

— Uj és használt tankönyvek az összes aradi iskolák részére már kaphatók, valamint iskolafiskák, rajz és írószerek nagy készletben Krausz Paulin könyvkereskedésében, színházépület. 5839

— Keresk. szakoktatás. 4 havi magántanfolyam felnőttek részére. Könyvelés, levelezés gép-, gyors- és helyesírás, számtan. Állásközvetítés. Beiratkozások Lázár Vilmos-u. 2. 5837

MOZGOKEPSZINHAZ.

* A „Napoleon élete és halála” című szenzációs történelmi filmet, amely a kinematográfia leghatalmasabb produktumának sorába tartozik, péntektől kezdve mutatja be az Apolló-színház rendezésével. A publikum körében már is óriási az érdeklődés a grandiózus film iránt.

* Nordisk-műsor az Apollóban. (Szenzációs bűnügyi dráma bemutatója.) A nagy meleg ellenére zsúfolt nézőtér előtt pergett le az Apolló-színház mai új műsora, amelyet a Nordisk-filmgyár legújabb ujdonságaiból állított össze az igazgatóság. Az alibi című bűnügyi dráma második része a legmerészebb várakozásokat is fölülmuló trükkök és vakmerő tettek sorozatából áll. Zseniális elme gondolhat ki csak ilyen csodálatos filmet, amely minden pillanatban más-más meglepetéssel esigázza fel a közönség érdeklődését. Az alibi sötét titka körül izgalmas dolgok történnek, amíg aztán végül eloszlik a sűrű homály és érthetővé válik a rejtély. A dráma szereplői tökéletes művészi alakítást nyújtanak. Az új műsor másik nagy slágere: A spanyol táncosnő meséje is detektívtörténet,

— En ezután a telefonbeszélgetés után — mondotta a tábornok — azonnal Sassanovhoz mentem és annak a véleményemnek adtam kifejezést, hogy a mozgósítást nem lehet elhatalmasítani. Ezután elhatároztuk, hogy másnap nőtől megjelenek a cárnál. Ez meg is történt és másnap délután Sassanov, Suchomlinov és én tanácskozást folytattunk és elhatároztuk, hogy nem lehet az általános mozgósítást visszavonni.

Stockholm. A moszkvai államkonferencia harmadik ülésén Kusiinov Moszkva volt katonai kormányzója szólalt fel először. Beszédében hangsúlyozta, hogy a jelenlegi pillanat legnagyobb problémája az, hogy Oroszországot megmentsék az ellenséges betöréstől. Ezután a vasutak képviselői szólaltak fel, köztük Trolov a mérnökszövetség kiküldöttje, aki rámutatott a közlekedési ügyek teljes dezorganizációjára. Ha a jelenlegi állapot megmarad, akkor november hónapban a közlekedés teljesen megszűnik. Ennek pedig rettenetes következményei lennének a frontmögötti részekben és a fronton is, ahonnan a hadseregek megrohanják az országot és beláthatatlan kihágások történének.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Semhol nem volt nagyobb harci cselekmény.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Vilmos császár a német nagy főhadiszálláson meghallgatta Waldstätten osztrák-magyar tábornok és Lugow bolgár tábornok jelentését. Tegnap a császár Károly király szárnysegédét fogadta.

Hága. Liverpoolból jelentik: A gyapot készletek nagyon megcsökkentek. A tengeri behozatal nem fedezi a már erősen korlátozott fogyasztást sem.

de ez az érdekes film inkább a látványosságával és derűs szellemességével fogta meg a publikumot, amely nagy tetszéssel fogadta a bemutatott képek valamennyijét. Az új műsor még esütörtökön kerül vetítésre.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Szabadrabra helyezik a Zrinvi kapitányát. Budapestről telefonálja tudósítónk: A Zrinvi és Viktória hajók katasztrófájának ügyében folyamatba tett vizsgálat a vége felé közeledik. A védők kérelmére ma a bíróság a még fogva lévő vádlottak szabadon bocsátásának ügyében tanácskozott. A határozat szerint Martinics Manó és Schnelly György hajóskapitányokat, valamint Herzeg Károly és Kéki Károly kormányosokat szabadon bocsátják, miután már a vizsgálat befejezéséhez közeledik és nem kell attól tartani, hogy terheltek annak sikerét megakadályozhatják.

§ Gondnok kirendelés. Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy a hadbavonult Grozda Aurél dr. körösbökényi ügyvéd irodája részére a hadbavonulás tartamára ideiglenes gondnokul Miclea Sever aradi ügyvédet rendelte ki.

A Z ARADI KOZLÖNY

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsében —

Oroszország várja megveretését.

Sajtó tudósítónk telefonjelentése.

Stockholm. A moszkvai kongresszus ma délután folytatta ülését. Az első szónok Gueskov volt. Beszédében elmondja, hogy kezdetben rosszul vitték a háborút és most még rosszabbul viszik, időnként pedig egyáltalán sehogy.

— Nem tudom, — mondotta — elveszítjük-e a háborút, de

a jelek arra mutatnak, hogy vereség előtt állunk.

A mezőgazdaság és ipar válságban van, napról-napra nehezebben tudjuk előteremtetni a municiót és az eleséget. A földművelésre éles csapást mért a háború és a közlekedési és szállító eszközök felmondják a szolgálatot. Minden néposztály nyugtalanságban él és az elégedetlensége mérhetetlen. A legfontosabb feladat most a vezető központi erőket megszilárdítani.

Miután Gueskov hosszasan vázolta a birodalom siralmas helyzetét, letelt az az idő, amelyet minden szónok beszédére adtak és az elnök ezután megvonta tőle a szót, ami a jobboldalon élénk tiltakozást keltett.

Utána Surgin beszélt az ukrainai lakosság elszakadási törekvéséről.

Majd Kerenszky miniszterelnök felolvasta Wilson elnöknek a kongresszushoz intézett táviratát. A kongresszus Kerenszky indítványára felkérte Terestyenkot, hogy az amerikai nagykövet útján tolmácsolja köszönetét Wilsonnak.

Ezután Makrakov képviselő, a negyedik дума tagja szólalt fel. Csodálattal adózott az ideiglenes kormány programjának, de kétségét fejezte ki, hogy sikerülni fog-e azt megvalósítani, mert a kormánynak, bár diktátor hatalommal van ellátva, nincs meg a cselekvési szabadsága. Tul merész feltevésnek tartja, hogy olyan életkérdésben, mint aminő a hadsereg fegyelmének helyreállítása, az emberek nem hagyják magukat pártszempontoktól vezettetni, hanem kizárólag a baza iránti szeretettől.

Utána Cseretelli a második дума tagja szólalt fel a katonák és munkások tanácsának nevében. Feltárta azt a fontos demokratikus szerepet, amelyet a demokratikus szervezetek a forradalom alatt játszottak.

Pétóvár. A Birseviya Vjedomoszti jelenti: Moszkvában a munkástanács elhatározta, hogy az államkonferencia elleni tiltakozásul általános sztrájkot proklamál. A közúti vasutak alkalmazottai beszüntették a munkát, a kocsikat az utcákon hagyták.

A KIADÓHIVATAL IZENETE. A kiadó-

hivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz mint az előfizető panasza.

Balthazar mester jön!

a Kulturpalotába szombaton, szeptember hó 1-én és vasárnap 2-án.
Vasárnap két előadás: d. u. 4 órakor és este 8 és egynegyed órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= A gáji központi szeszfőzde. A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 58812. számú rendelkezésével Arad-Gáj központtal az aradgáji központi szeszfőző szövetkezetnek engedélyt adott központi szeszfőzde felállítására. Ezen központi szeszfőzdehez tartozik Aradváros, Arad-gáj, a hozzátartozó telepek, tanyák és pusztákkal, valamint az aradi főszolgabírói járásból Zsigmondháza, Szentleányfalva, Zimándköz, Zimandujfalu, Farkert és Mikelakó községek. A központi szeszfőzde felállítására vonatkozó engedély 1917. évi szeptember 1-től kezdődő hatállyal adatott ki, s ezért a szilva, szőlőtörköly és borseprőre nézve a főzőkészülék termelő képessége szerinti általánosítást az 1916. évi XXIV. t.-c. 2. §-a alapján a fentjelzett időtől fogva a pénzügyigazgatóság beszüntette. Értesítjük továbbá a város közönségét, hogy a központi szeszfőzde vállalkozója köteles a kerületéhez tartozó községek területéről beszállított és a szeszfőzésre, valamint szilvaiz készítésre alkalmas összes szilva, szilvacéfre, valamint a szeszfőzésre alkal-

mas borseprő, szőlőtörköly mennyiségeket a m. kir. miniszterium által megállapított áron készpénzfizetés mellett átvenni. A termelők jogosítva vannak, szilvatermésükből csemegeként való fogyasztásra bármily mennyiséget eladni, továbbá szilvaiz készítésre és aszalásra bármely mennyiséget felhasználni és e célra bárkinek annyit eladni, a mennyi az illető házi szükségletének megfelel. Ellenben a főzőkészülék termelő képessége szerint általánosított szeszfőzdeknek továbbá engedély nélkül másnak, mint az illetékes központi szeszfőzdeknek szilvatermésükből, szőlőtörköly és borseprő készletükből semmit sem adhatnak el. Ha saját főzőkészülékük van, úgy a saját termésüket az alkohol mennyiségnek a tényleges termelés szerint való megadóztatása aszesmérőgép, vagy gyűjtőedények alkalmazása mellett kifőzhetik. A fuvardiját a központi szeszfőzde vállalkozója köteles megtéríteni, amelyről külön fog a pénzügyigazgató intézkedni. A városi tanács.

= Az Aradi Közgazdasági Bank r. t. új igazgatósági tagja. Az Aradi Közgazdasági Bank választmányja ma tartott ülésén Hámory László dr. orsz. képviselőnek igazgatósági tag ságáról történt lemondása folytán megüresedett

helyre Jegesi Károly dr. Arad szab. kir. város tiszti főügyészét kooptálta.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

Os. V. Pécska. Aradon az üzletekben a nullás liszt ára kilogrammonként 1 K. 45 f. a főzőért 65 f., a kenyér lisztért 45 f. A polgármester ezt az árat a kormány liszt maximálási rendelete alapján állapította meg.

A szerkesztőszert tisztelettel:

Stauber József

A n. é. helybeli és vidéki vevőinknek ezúton adjuk tiszteletteljesen tudomásukra, hogy **üzletünket személyzet hiány miatt ez év szept. 1-től hétköznapokon reggel 8 orától este 6 óráig tartjuk nyitva,** délben fél 1 órától 2-ig ünnepnapokon és vasárnap egész nap zárva tartjuk.

Tisztelettel:

Szántó Mór és Társa

Szabadsg-tér. 5886

Önkéntes árverés.

Zombori Rónay Jenő, kiszombori gazdaságában a pálinkaházi major udvarán 1917. szeptember 8-án d. e. 11 órai kezdettel mintegy 80 növendék szarvasmarha és kislejtezett tehén, ugyancsak mintegy 20 drb. csikó és kislejtezett igasló fog nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében eladni. A jószág leütés után a legtöbbet ígérőnek tulajdona és 9-én estig okvetlenül elviendő. Becsáron alul eladás nem

történik. Igéretet öt koronánként. Kötőfék, illetve kötélpenz darabonként 12 korona, farkpenz 4 kor.

A pálinkaházi major a vasút állomással szemben fekszik, hol is az eladásra kerülő állatok 8-án reggel 7 órától kezdve megtekinthetők. 5806

Friss, elsőrendű

marhahus

kapuato naponta

S mandán György,
bentes- és mészárosnál Arad, Anich L.-u. 14.

Irodistanőket

keres, németül és gépirni tudók előnyben részesülnek.

21. hegyi tüzérezred pótlótegy parancsnokság

Kisszentmiklós, (Arad mellett.) 561

Mélyen tisztelt Háziasszony!

„EFFENDI“ Seprő

a legjobb munkát végzi, mert a seprők legjavát képi.

„EFFENDI“ Seprővel

ha kísérletet tesz, életében más seprőt nem vesz.

„EFFENDI“ névre

ügyelni kérem, a mi látható minden seprőnyélen.

„EFFENDI“ Seprőt

fűszer- festéküzletekben tartják, hol vásárlását örömmel várják.

4497

44—1917. szám.

Mondorlaci körjegyzőtől.

Önkéntes árverési hirdetmény.

Néhai Nedeszk György mondorlaci örökösök hagyatékában a hagyatékot képező alábbi ingatlanok Mondorlak községhezánál 1917. évi szeptember hó 2-án délelőtt 9 órakor megkezdődő és a következő napon folytatandó nyilvános önkéntes árverésen örökösök eladottnak és pedig:

1. A maroscicséri 81. sz. tjkvben A. I. 8. sor, 1202 hrsz. 1100 négyszögöl szántóföld, kikiáltási ára 1000 korona.
2. A maroscicséri 312. sz. tjkvben A. I. 1. sz., 1046 hrsz. 1100 négyszögöl szántóföld, kikiáltási ára 1000 korona.
3. A maroscicséri 408. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 633—a hrsz. 1100 négyszögöl szántóföld feleresze, kikiáltási ára 500 korona.
4. A maroscicséri 460. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 958 hrsz. 1 k. hold 600 négyszögöl szántóföld, kikiáltási ára 2000 korona.
5. A maroscicséri 468. sz. tjkvben A. I. 1—7. sor, 519, 953, 520, 954, 603, 749, 893 hrsz. 1100 négy-szögöl. 1100 négyszögöl 1100 négy-szögöl, 1100 négyszögöl, 1 h. 600 négyszögöl, 1 h. 600 négyszögöl és 1 h. 600 négyszögöl szántó-földek, kikiáltási ára 10.000 korona.
6. A maroscicséri 471. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 1324 hrsz. 1100 négyszögöl szántóföld, kikiáltási ára 1000 korona.
7. A maroscicséri 473. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 741 hrsz. 1100 négyszögöl szántóföld, kikiáltási ára 1000 korona.
8. A maroscicséri 508. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 551. hrsz. 1100 négyszögöl szántóföld, kikiáltási ára 1000 korona.
9. A maroscicséri 648. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 1636. hrsz. 4 k. hold 276 négyszögöl szántóföld, kikiáltási ára 5000 korona.
10. A maroscicséri 267. sz. kataszteri birtokivben 1770, 1771, 2168, 2738, 2739. hrsz. telekkönyvvezetelen pótkertek kikiáltási ára 200 kor., 100 kor., 200 kor., 300korona.

Árverési feltételek:

1. Venni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10. — tiszszázalékát bánatpénzü alufrott zárgondnok kezéhez lefizetni, amely bánatpénz a vételárba betutódik; ha pedig vevő szerződésben kötelezettségének eleget nem tette, bánatpénzének elvesztése mellett a jogügylet megszüntnek tekintetik.
2. Az árverés eredményének elfogadására zárgondnok és illetve eladók kötelezve nincsenek.
3. Eladókra és zárgondnokra az árverés csak Aradmegye gyámhatóságának jóváhagyása után válik kötelezővé.
4. Az ingatlanok teljes tehermentesítése eladók kötelessége.
5. Vevő köteles a teljes vételárat 1917. október 1-ig az ingatlanok birtokbavétele napjáig vagy zárgondnok kezéhez, vagy Aradmegye gyámpénztárába befizetni.
6. Az összes árverési bélyegilletékek, szerződés írásai költségek, bélyegek és vételi illeték vevőket terhelik.
7. Eladók jogosítottak az 5. és 10. pontok alatti ingatlanokat helyrajzi számonként külön-külön is árverés alá bocsájtani.

Mondorlak, 1917. évi augusztus hó 3-án.

Bernáth Ferencz,
Körjegyző zárgondnok.

Aradi Ipar és Népbank.

Értesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy az 1917. évi XII. törvénycikk alapján a

Magyar Szent Korona Országainak Vörös Kereszt Egylete

által kibocsátott

hadsegítési és népjóléti célokat szolgáló

1.200.000 darab, egyenkint **40** korona névértékű és **80** koronával törlesztésre kerülő

adó-, bélyeg- és illetékmentes nyereménykötvény

kerül aláírásra.

5822

1. Ezen nyereménykölcson készpénzeredménye hadsegítési célokra a Magyar Szent Korona Országainak Vörös Kereszt Egyletének, hadigondozás céljaira az Országos Hadigondozó Hivatalnak, a rokkant honvédtisztek, tiszti özvegyek és árvák segélyezésére létesített „Szurmay Sandor“-a az gyarapítására a m. kir. honvédelmi miniszternek, az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak a tudóvész elleni védelmére létesítendő intézmények céljaira az Országos Munkásbetegségélvő és Balesetbiztosító Pénztárnak, az általa létesítendő kórház építési és felszerelési költségeire a Budapesti Poliklinika Egyesületnek, végül alapítványszerűen kezelendő összeg

formájában a Magyar Közművelődési Egyesületnek rendelkezésre bocsátatik.

2. Mivel a sorsolási terv biztosítására szolgáló alap a m. kir. központi állampénztárnál készpénzben betéttetett, a m. kir. Pénzügyminiszter ur az 1917. évi XII. t.-c. 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján az állam nevében feltétlen kötelezettséget vállalt a sorsolási terv szerint sorsolások alapján teljesítendő tizedekre nézve. A sorsolások közjegyző jelenlétében ugyanott történnek, ahol a magyar államadósság sorsolás alá eső értékei sorsoltatnak.

3. A sorsolási terv szerint az első 30 esztendőben

11	esetben	1,000.000	koronás
19	"	500.000	"
9	"	300.000	"
9	"	200.000	"
34	"	100.000	"
20	"	50.000	"

főnyeremények vannak, azontul minden huzásnál a főnyeremények, 450,000, 300,000, 200,000, 100,000, 20,000 stb. koronát tesznek ki.

Az összes nyereménykötvények a sorsolási időtartam utolsó évében a névérték kétszeresével, vagyis 80 koronával kerülnek beváltásra.

A nyereménykölcson kötvényei 120,000 sorozatba vannak beosztva; minden sorozat tiz nyereménykötvényt foglal magába. Tiz nyereménykötvény megszerzése által tehát egy egész sorozatra eső nyeremények biztosíthatók.

A nyereményeket, valamint a törlesztési összeget a m. kir. központi állampénztár fizeti ki.

4. Aláírási ár darabonként 52 korona.

5. Aláírási határidő: 1917. szeptember 10 — szeptember 15.

6. Aláírasokat ezen időn belül a hivatalos órák alatt elfogadunk.

7. Minden jegyzett sorsjegy után a jegyző fél részről darabonként 15 korona óvadék teendő le készpénzben vagy megfelelő összegű értékpapirokban, mely biztosíték a jegyzésre esett sorsjegyek elszámolása alkalmával beszámíttatik, illetve visszaadatik.

Az egyes bejelentések az aláírás összeredményéhez képest fognak tekintetbe vétetni; az elszámolás szerint fizetendő összeg legkésőbb szeptember 25-éig kiegyenlítendő.

Jegyzések tiz darabig, valamint tiz darabot meghaladó oly jegyzések, melyekre eső nyereménykötvények hat óra zároltatnak, első sorban fognak figyelembe részesíttetni.

8. A sorsjegyek a budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyző lapjában jegyeztetni fognak.

Ezen kiváló sorsolási tervvel rendelkező sorsjegyek jegyzését tisztelt ügyfeleink szíves figyelmébe ajánljuk s értesítjük, hogy előjegyzéseket a mai naptól, kezdve elfogadunk.

Aradi Ipar és Népbank.